

PRE-UNIVERSITY EDUCATION IN THE ATTENTION OF DR. CONSTANTIN ANGELESCU (1920-1937)

Valentin CIORBEA*, Andreea ANDREI**

Abstract. This article introduces a general overview of the unique documents in the manuscripts folder of Dr. Constantin Angelescu, minister of Public Instruction in the interwar period, documents kept in the Library of the Romanian Academy. From this folder, three files make reference to Dobrogea and contain 127 documents, we have thematically structured. The research of these files allows us to reach conclusions regarding the knowledge and implication of Dr. Constantin Angelescu in the development of education in Dobrogea.

Keywords: Dr. Constantin Angelescu, Dobrogea, education, manuscripts.

Romanian schools in Dobrogea have their beginnings before 1878. In the Romanian settlements there were organized primary schools maintained by the communities. Professor Gheorghe Dumitrașcu's research in local archives led him to the conclusion that between the Danube and the Sea, in the old Romanian province, there were schools in 67 localities.¹ The teachers were either priests or brought from beyond the Danube or from Transylvania. There were also wealthy families who brought a good teacher for their children. Some allowed the participation in classes of other children (in exchange for a fee), thus laying the foundations of a school.² Personalities, such as Nifon Bălășescu, Costache Petrescu, Dimitrie Chirescu entered the history of the region for the establishment of Romanian education between the Danube and the Black Sea. It should be noted

* Professor PhD, Corresponding member of the Academy of Romanian Scientists

** PhD student at „Ovidius” University of Constanța

¹ Gheorghe Dumitrașcu, *Din istoria învățământului românesc în Dobrogea până la 1878* [From the History of Romanian Education in Dobrogea until 1878], in „Colegiul Constantin Brătescu”. *Valori ale civilizației românești în Dobrogea* [“Constantin Brătescu College”. Values of Romanian Civilization in Dobrogea] (coord. St. Lascu, C. Vitanos), Constanța, 1993, pp. 30-37; also see Ioan Georgescu, *Învățământul public în Dobrogea* [Public Education in Dobrogea], in *1878-1928. Dobrogea cincizeci de ani de viață românească* [1878-1928. Dobrogea Fifty Years of Romanian Life], București, 1928, p. 641 and the next.

² Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă alcătuită cu ocazia jubileului de 40 ani de domnie a majestății Sale Regelui Carol I al României* [An Account Made up on the Occasion of the 40-year Jubilee of His Majesty King Carol I of Romania], București, 1906, p. 82.

ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR DIN DOBROGEA ÎN ATENȚIA DR. CONSTANTIN ANGELESCU (1920-1937)

Valentin Ciorbea*, Andreea Andrei**

Rezumat. Lucrarea de față propune o prezentare generală a documentelor inedite din fondul de manuscrise al Dr. Constantin Angelescu, ministru al Instrucțiunii Publice în perioada interbelică, păstrate la Biblioteca Academiei Române. Din acest fond trei dosare fac referire la Dobrogea și însumează 127 de documente, pe care le-am structurat tematic. Cercetarea acestor dosare ne permite să tragem concluzii privind cunoașterea și implicarea Dr. Constantin Angelescu în dezvoltarea școlii dobrogene.

Cuvinte cheie: Dr. Constantin Angelescu, Dobrogea, învățământ, manuscrise.

Școala românească din Dobrogea își are începuturile înainte de 1878. În așezările românești s-au organizat școli de nivel primar întreținute de comunități. Cercetările profesorului Gheorghe Dumitrașcu în arhivele locale l-au dus la concluzia că între Dunăre și Mare, în străvechea provincie românească au funcționat școli în 67 de localități.¹ Învățătorii erau fie preoți, fie aduși de dincolo de Dunăre sau din Transilvania. Au existat și familii înstărite care aduceau un dascăl bun pentru copiii lor. Unii au permis participarea la cursuri și a altor copii (în schimbul unei taxe), punând astfel bazele unei școli.² Au intrat în istoria regiunii personalități precum Nifon Bălășescu, Costache Petrescu, Dimitrie Chirescu pentru instituirea învățământului românesc între Dunăre și Marea Neagră. De precizat că și autoritățile de la București au sprijinit cu bani și cărți românii dobrogeni.³

* Prof. univ. Dr., Membru corespondent AOSR

** Doctorand la Universitatea „Ovidius” din Constanța.

¹ Gheorghe Dumitrașcu, *Din istoria învățământului românesc în Dobrogea până la 1878*, în „Colegiul Constantin Brătescu”. *Valori ale civilizației românești în Dobrogea* (coord. St. Lascu, C. Vitanos), Constanța, 1993, pp. 30-37; vezi și Ioan Georgescu, *Învățământul public în Dobrogea, în 1878-1928. Dobrogea cincizeci de ani de viață românească*, București, 1928, p. 641 și urm.

² Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă alcătuită cu ocazia jubileului de 40 ani de domnie a majestății Sale Regelui Carol I al României*, București, 1906, p. 82.

³ Adrian Rădulescu, Ion Bitoleanu, *Istoria românilor dintre Dunăre și Mare. Dobrogea*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979, p. 257.

that the authorities in Bucharest also supported with money and books the Romanians in Dobrogea.¹

The unification of most of Dobrogea with Romania by the decision of the Congress in Berlin and the takeover of the administration of the region on November 14, 1878 by the Romanian state opened the process of integration and modernization of the region in agreement with the Romanian society on the left side of the Danube.²

Education was not missing in this project carried out until 1916, the Romanian administration in Dobrogea being concerned with the establishment of schools, the training of the teaching staff for primary education, especially since Dobrogea was, after the war of 1877-1878, in a state of decay.

The first prefect of Constanța County, Remus Opreanu, demonstrated in the “General Presentation of the Situation of Constanța County,” held on January 18, 1881 before the County Council a comprehensive vision on the place and role of Dobrogean education which he saw as a “repository of intellectual and moral culture, a center from which the light of science is shed, a sanctuary in which the citizen and man are formed.”³ Through the measures adopted in 1881 in Constanța County there were 37 boys and girls schools, and in Tulcea County there were 35 public schools and eight denominational schools.⁴

The data provided by historical sources show that until 1916, the year Romania entered World War I, Dobrogean schools grew beautifully, illiteracy diminished, tens of primary, secondary, high schools and commercial schools were operating in the region.⁵

¹ Adrian Rădulescu, Ion Bitoleanu, *Istoria românilor dintre Dunăre și Mare. Dobrogea [The History of the Romanians between the Danube and the Sea]*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979, p. 257.

² see Valentin Ciorbea, *Unirea Dobrogei cu România (1878). Reperele integrării și modernizării [The Union between Dobrogea and Romania (1878)]*, in *Memoriile Secției de științe istorice și arheologice [The Works of the Historical and Archeological Section]*, Series IV, vol. XXXVII, 2013, pp. 117-140; Stoica Lascu, *Componente ale modernizării Dobrogei în cadrul statului român (1878-1916) [Elements of the Modernization of Dobrogea within the Romanian state (1878-1916)]*, in *140 de ani de la unirea Dobrogei cu România. Studii istorice [140 Years from the Union of Dobrogea with Romania. Historical Studies]* (coord. Ștefan Coman, Valentin Ciorbea, Constantin Daniel Arhire), Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, București, 2018, pp. 82-132.

³ Stoica Lascu, *Mărturii de epocă privind istoria Dobrogei (1878-1947) [Testimonies regarding the History of Dobrogea (1878-1947)]. Vol. I (1878-1916)*, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, 1999, p. 124.

⁴ I.A. Nazarattean, *Notițe istorice și geografice asupra provinciei Dobrogea [Historical and Geographical Notes on Dobrogea Province]*, Tulcea, 1882, p. 25.

⁵ Filofteia Rotaru, *Rolul școlii normale și al corpului didactic învățătoresc dobrogean în sistemul instrucției școlare din provincia transdanubiană (1878-1944) [The Role of Schools and of the Teaching Staff in Dobrogea in the System of School Instruction in the Transdanubian Province]*, in *Colegiul Pedagogic „Constantin Brătescu”. Valori ale civilizației românești în Dobrogea*

Unirea celei mai mari părți a Dobrogei cu România prin decizia Congresului de la Berlin și preluarea administrației regiunii la 14 noiembrie 1878 de către statul român a deschis regiunii transdunărene procesul de integrare și modernizare în consens cu societatea românească din stânga Dunării.¹

Învățământul nu a lipsit din cadrul acestui proiect desfășurat până în anul 1916, administrația românească dobrogeană fiind preocupată de înființarea de școli, de formarea personalului didactic pentru învățământul primar, cu atât mai mult cu cât Dobrogea era după războiul din 1877-1878 într-o accentuată stare de decădere.

Primul prefect al județului Constanța, Remus Opreanu, demonstra în „Expunerea generală a situației județului Constanța” susținută la 18 ianuarie 1881 în fața Consiliului Județean o viziune cuprinzătoare privind locul și rolul școlii dobrogene pe care o vedea „depozit al culturii intelectuale și morale, focar din care se revarsă lumina științei, sanctuar în care se formează cetățeanul și omul”.² Prin măsurile adoptate în anul 1881 în județul Constanța funcționau 37 de școli de băieți și fete, iar în județul Tulcea existau 35 de școli publice și opt confesionale.³

Datele pe care le oferă sursele istorice arată că până în 1916, an în care România a intrat în Primul Război Mondial, școala dobrogeană a crescut frumos, analfabetismul s-a diminuat, în regiune funcționau zeci de școli primare, licee, școli normale și comerciale.⁴

În timpul Primului Război Mondial Dobrogea, mai puțin Delta Dunării, a fost ocupată de trupele Puterilor Centrale; Bulgaria și Germania au instalat administrații militare. Școala românească a fost, ca toate sectoarele, practic destabilizată. Refugierea populației românești, a primăriilor și corpului didactic în stânga Dunării a dus la închiderea unităților de învățământ.

Autoritățile bulgare au luat măsuri de redeschidere a școlilor pentru comunitatea bulgară dobrogeană, demobilizând învățători și aducându-i în regiune. Au funcționat, de asemenea, școli și grădinițe în localitățile cu populație preponderent germană.

[*Constantin Brătescu College*”. *Values of Romanian Civilization in Dobrogea*] (coord. Stoica Lascu, Constantin Vitanos), Constanța, 1993, pp. 41-49.

¹ Vezi Valentin Ciorbea, *Unirea Dobrogei cu România (1878)*. *Reperle integrării și modernizării, în Memoriile Secției de științe istorice și arheologice*, Seria IV, Tom XXXVII, 2013, pp. 117-140; Stoica Lascu, *Componente ale modernizării Dobrogei în cadrul statului român (1878-1916)*, în *140 de ani de la unirea Dobrogei cu România. Studii istorice* (coord. Ștefan Coman, Valentin Ciorbea, Constantin Daniel Arhire), Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, București, 2018, pp. 82-132.

² Stoica Lascu, *Mărturii de epocă privind istoria Dobrogei (1878-1947)*. Vol. I (1878-1916), Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, 1999, p. 124.

³ I.A. Nazarattean, *Notițe istorice și geografice asupra provinciei Dobrogea*, Tulcea, 1882, p. 25.

⁴ Filofteia Rotaru, *Rolul școlii normale și al corpului didactic învățătoresc dobrogean în sistemul instrucției școlare din provincia transdanubiană (1878-1944)*, în *Colegiul Pedagogic „Constantin Brătescu”*. *Valori ale civilizației românești în Dobrogea* (coord. Stoica Lascu, Constantin Vitanos), Constanța, 1993, pp. 41-49.

During the First World War Dobrogea, less the Danube Delta, was occupied by the Central Powers troops; Bulgaria and Germany set up military administrations. Romanian schools were, like all sectors, practically destabilized. The refuge of the Romanian population, the mayors and the teaching staff on the left side of the Danube resulted in the closure of the educational units.

The Bulgarian authorities took measures to reopen schools for the Bulgarian community in Dobrogea, demobilizing teachers and bringing them to the region. There were also schools and kindergartens in the localities with a predominantly German population.

The withdrawal of the German military administration in November 1918, followed by the Bulgarian one a few months later, led to the closure of the schools of the respective communities.

The resettlement of the Romanian authority throughout Dobrogea allowed the resumption of the multiple activities of organization and development of education. Dr. Constantin Angelescu, a prominent member of the National Liberal Party, played an important role in the progress of Dobrogean education. A complex personality, a scientist, a politician, a diplomat, a man of culture, an art lover (he had one of the largest collections of paintings in the country, a library with about 40,000 volumes, a collection of postage stamps and one of clocks),¹ he reached the height of his political career as Minister of Public Instruction. Therefore, he was the Minister of Cults and Public Instruction in the governments of Ion I.C. Brătianu - January 19, 1922- March 27, 1927; June 21/22 - November 24, 1927; in the government of Vintilă Brătianu November 24, 1927-3 November 1928. He was appointed Prime Minister after the assassination of I.G. Duca and Minister of Instruction and Arts - December 30, 1933-3 January 1934. He was also part of Gh. Tătărescu's governments: January 5 - October 1, 1934; October 2, 1934 - August 29, 1936; August 29, 1936 - November 14, 1937; November 17 - December 28, 1937.²

Dr. Constantin Angelescu had the longest tenure, almost 9 years, of the Minister of Public Instruction during the interwar period, a position that allowed him to put in the service of the development of the education of Greater Romania his creative capacity, which brought him the comparison with his great forerunner, Spiru Haret, Minister of Cults and Public Instruction in the governments of Dimitrie A. Sturdza - March 31, 1897 - March 30, 1899; ad interim from December 13, 1904 - December 22, 1904; March 12, 1907-

¹ Nicolae Peneș (coord.), *Dr. C. Angelescu – reformator al învățământului românesc [Dr. C. Angelescu – A Reformer of Romanian Education]*, Buzău, 2008, p. 6.

² Stelian Neagoe, *Istoria guvernelor României. De la începuturi - 1859 până în zilele noastre 2012 [The History of Romanian Governments. From the beginning – 1859 until the Present 2012]*, Ediția a III-a, definitivă, Editura Machiavelli, București, 2013, pp. 99-136.

Retragerea administrației militare germane în noiembrie 1918, urmată de cea bulgară câteva luni mai târziu, a dus la închiderea școlilor respectivelor comunități.

Reinstalarea autorității române în întreaga Dobrogea a permis reluarea activităților multiple de organizare și dezvoltare a învățământului. Un rol important în progresele învățământului dobrogean l-a avut Dr. Constantin Angelescu, membru marcant al Partidului Național Liberal. Personalitate plurivalentă, om de știință, om politic, diplomat, om de cultură, iubitor de artă (avea una dintre cele mai mari colecții de tablouri din țară o bibliotecă cu circa 40.000 de volume, o colecție de mărci poștale și una de ceasornice)¹, a atins apogeul carierei sale politice ca ministru al Instrucțiunii Publice. Așadar, a fost ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice în guvernele Ion I.C. Brătianu – 19 ianuarie 1922- 27 martie 1927; 21/22 iunie-24 noiembrie 1927; în guvernul Vintilă Brătianu 24 noiembrie 1927-3 noiembrie 1928. A fost numit prim-ministru după asasinarea lui I.G. Duca și ministru al Instrucțiunii și Artelor - 30 decembrie 1933-3 ianuarie 1934. A făcut parte și din guvernele Gh. Tătărescu: 5 ianuarie – 1 octombrie 1934; 2 octombrie 1934 – 29 august 1936; 29 august 1936 – 14 noiembrie 1937; 17 noiembrie – 28 decembrie 1937.²

Dr. Constantin Angelescu a avut cel mai longeviv mandat, aproape 9 ani, de ministru al Instrucțiunii Publice în perioada interbelică, poziție ce i-a permis să pună în slujba dezvoltării învățământului României Mari capacitatea sa creativă, ceea ce i-a adus în mod cu totul meritat asemănarea cu marele său înaintaș, Spiru Haret, ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice în guvernele Dimitrie A. Sturdza – 31 martie 1897 – 30 martie 1899; ad-interim din 13 decembrie 1904 – 22 decembrie 1904; 12 martie 1907- 27 decembrie 1908; guvernele Ion I. C. Brătianu: 27 decembrie 1908 – 4 martie 1909; 4 martie 1909; 4 martie 1909 – 28 decembrie 1910.³

La Academia Română, Colecția Manuscrise, se află trei mape cu documente care fac referire la învățământul dobrogean și ne permit să tragem concluzii privind cunoașterea și implicarea Dr. Constantin Angelescu în dezvoltarea școlii în Dobrogea.

Dosarul IV, Varia 16, cuprinde 8 documente datate între 1924 și 1941 și reprezintă statistici cu privire la învățământul primar, rural și urban, și la grădinițe.⁴ Dosarul X, Varia 9, cuprinde 38 de documente datate între 1920-1937,

¹ Nicolae Peneș (coord.), *Dr. C. Angelescu – reformator al învățământului românesc*, Buzău, 2008, p. 6.

² Stelian Neagoe, *Istoria guvernelor României. De la începuturi - 1859 până în zilele noastre 2012*, Ediția a III-a, definitivă, Editura Machiavelli, București, 2013, pp. 99-136.

³ *Ibidem*, p. 74 și urm.

⁴ Biblioteca Academiei Române, Colecția manuscrise, fond „Dr. Constantin Angelescu”, Varia 16, Dosar IV, (nenumărat).

December 27, 1908; the governments of Ion I. C. Brătianu: December 27, 1908 - March 4, 1909; March 4, 1909; March 4, 1909 - December 28, 1910.¹

At the Romanian Academy, the Manuscript Collection, there are three files with documents that refer to the education in Dobrogea and they allow us to draw conclusions regarding the knowledge and involvement of Dr. Constantin Angelescu in the development of schools in Dobrogea.

File IV, Varia 16, contains 8 documents dated between 1924 and 1941 and represents statistics on primary, rural and urban education, and kindergartens.² File X, Varia 9, contains 38 documents dated between 1920-1937, representing reports, presentations, requests, illustrations, laws, statistics, all regarding the education of minorities in Dobrogea.³ File XVIII, Varia 4, contains 83 documents dated between 1922 and 1937 and mainly refers to school buildings in Dobrogea: reports, presentations, a statistical overview, a student census.⁴ In total, the three files related to Dobrogea contain 127 documents.

17 documents concern Constanta County, most of them referring to school buildings. A statistical picture of primary education shows a steady increase in the number of students enrolled in kindergartens and primary schools.⁵ From 24,470 children enrolled in kindergartens in 1921 they reach 131,697 in the 1934-1935 school year. The number is steadily declining, reaching 95,081 in 1940-1941, and then starting to grow again. The same situation is valid for primary schools. From 1,435,845 students enrolled in 1921, a maximum number of 2,399,714 is reached in the 1938-1939 school year. In the next two years, the number decreases slightly, so that in 1941-1942 it would return to near its maximum value (2,106,145). The decrease is due to the transfer of the counties of Durostor and Caliacra to Bulgaria following the Treaty of Craiova of September 7, 1940.

As for the school buildings, according to the same document, in 1921, 599 kindergartens functioned. And their number followed the same upward trajectory, reaching a maximum number of 2,221 in the school year 1938-1939. In this case, too, a decrease is observed in the next two years, so that in the 1941-1942 school year the number of kindergartens will be 1725. Following the same pattern, the number of primary schools increased from 12,002 to 15,752 in the same time period (1921- 1939) reaching 13,262 in 1941-1942.⁶

¹ *Ibidem*, p. 74 and the next.

² Biblioteca Academiei Române [The Library of the Romanian Academy], Manuscripts collection, archive „Dr. Constantin Angelescu”, Varia 16, File IV, (not numbered).

³ *Ibidem*, Varia 9, File X, (not numbered).

⁴ *Ibidem*, Varia 4, File XVIII, (not numbered).

⁵ Although the title of the document is “Statistical Picture regarding Primary Education from 1921 to 1924”, from the analysis of the table it appears that the statistics cover a much longer period of time, for over two decades, to the school year 1941-1942.

⁶ Biblioteca Academiei Române [The Library of the Romanian Academy], Manuscripts collection, archive „Dr. Constantin Angelescu”, Varia 16, File IV, (not numbered).

reprezentând rapoarte, memorii, cereri, tablouri, legi, statistici, toate cu privire la învățământul minorităților din Dobrogea.¹ Dosarul XVIII, Varia 4, cuprinde 83 de documente datate între 1922 și 1937 și se referă în mare parte la construcțiile școlare în Dobrogea: rapoarte, dări de seamă, tablou statistic, recensământul elevilor.² În total, cele trei dosare referitoare la Dobrogea cuprind 127 de documente.

17 documente privesc județul Constanța, majoritatea făcând referire la construcțiile școlare. Un tablou statistic al învățământului primar ne arată o creștere constantă a numărului de elevi înscriși la grădinițe și la școlile primare.³ De la 24.470 de copii înscriși la grădinițe în anul 1921 se ajunge la 131.697 în anul școlar 1934-1935. Numărul scade constant, ajungând la 95.081 în 1940-1941, pentru ca apoi să înceapă să crească iar. Aceeași situație o întâlnim și la școlile primare. De la 1.435.845 de elevi înscriși în anul 1921, se atinge un număr maxim de 2.399.714 în anul școlar 1938-1939. În următorii doi ani, numărul scade ușor, pentru ca în 1941-1942 să revină aproape de valoarea maximă (2.106.145). Diminuarea se datorează cedării județelor Durostor și Caliacra Bulgariei în urma Tratatului de la Craiova din 7 septembrie 1940.

În ceea ce privește construcțiile școlare, conform aceluiași document, în anul 1921 funcționau 599 de grădinițe. Și numărul lor a urmat aceeași traiectorie ascendentă, atingând un număr maxim de 2.221 în anul școlar 1938-1939. Se remarcă și în acest caz o scădere în următorii doi ani, pentru ca în anul școlar 1941-1942 numărul grădinițelor să fie de 1725. Urmărind același tipar, numărul școlilor primare a crescut de la 12.002 la 15.752 în același interval de timp (1921-1939) ajungând în 1941-1942 la 13.262.⁴

21 de documente fac referire la județul Tulcea și prezintă stadiul construcțiilor școlare. Doar patru dintre ele descriu și situația școlară și recensământul elevilor. În urma Ordinului de ministru nr. 3850 din 22 ian. 1923, Inspectoratul școlar al circumscripției a V-a Galați trimite un raport datat 8 februarie 1923 în care descrie situația construcțiilor școlare din județele Tulcea și Covurlui. Astfel, în județul Tulcea s-au construit patru școli cu nouă săli de clasă și s-au reparat radical 65 de școli. Costurile s-au ridicat la 2.905.224 lei, sumă strânsă din „taxele benevole, pe care și le-au impus sătenii singuri ei: o baniță de orz la ha”.⁵

¹ *Ibidem*, Varia 9, Dosar X, (nenumărotat).

² *Ibidem*, Varia 4, Dosar XVIII, (nenumărotat).

³ Deși titlul documentului este „Tablou statistic privitor la învățământul primar de la 1921 până la 1924”, din analiza tabelului reiese că statistica vizează o perioadă mult mai lungă de timp, de peste două decenii, până în anul școlar 1941-1942.

⁴ Biblioteca Academiei Române, Colecția manuscris, fond „Dr. Constantin Angelescu”, Varia 16, Dosar IV, (nenumărotat).

⁵ Biblioteca Academiei Române, Colecția manuscris, fond „Dr. Constantin Angelescu”, Varia 4, Dosar XVIII, (nenumărotat).

21 documents refer to Tulcea County and show the stage of school construction. Only four of them describe the school situation and the census of the students. Following the Ministerial Order no. 3850 of January 22, 1923, the school inspectorate of the 5th district in Galați sends a report dated February 8, 1923, describing the situation of the school buildings in Tulcea and Covurlui Counties. Thus, in Tulcea County four schools were built with nine classrooms and 65 schools were radically repaired. The costs amounted to 2,905,224 lei, a sum collected from the “*voluntary taxes imposed by the villagers themselves: a certain quantity of barley per hectar.*”¹

As stated above, file X refers to the issue of minority education. Most of the documents in this file concern Bulgarian education in New Dobrogea. There are kept reports of school reviewers, reports on the opening or operation of schools, statistical overviews, documents attesting the construction and inauguration of the new headquarters of the Bulgarian Private High School in Silistra (May 19, 1935),² as well as a series of documents that entered through the diplomatic channel and are part of the propaganda sphere of Bulgarian revisionism.

The confidential letter of the school reviewer of Durostor County, with registration number 2731/ 2 October 1922, refers to the illegal functioning of the Mixed High School and the Bulgarian Primary School in Silistra. As a result of the visit made in this county, on September 23, Minister C. Angelescu issued a series of provisions, such as: the mixed high school would no longer function in that form of organization, the primary school would not receive children younger than 7 years, which have the obligation to go to kindergarten, the number of students would not exceed the one allowed by law, it would have a timetable for the whole day, as is the case in the state schools and it would not receive students from other nationalities. The school auditor reports that the minister's provisions were not respected, as the school and high school continued to operate under the same conditions. The letter also mentions the fact that “it is certain that today's Bulgarian schools are centers of propaganda different from our purposes.”³ The Bulgarian mixed high school did not comply with the laws of the Romanian state, the students here did not take a state exam, they spent their lessons in unkempt and unhygienic halls and received students from other nationalities, such as Jews, Armenians and Romanians, justifying that they are Bulgarian. The document mentions the case of the Romanian Vasile Florea, who appears in the school

¹ Biblioteca Academiei Române [The Library of the Romanian Academy], Manuscripts collection, archive „Dr. Constantin Angelescu”, Varia 4, File XVIII, (not numbered).

² According to the data contained in the “Encyclopedia of Romania, vol. II. Wallachia” issued in 1938, in the county of Durostor in 1934, two Bulgarian high schools were operating, one for boys and another one for girls and a mixed gymnasium, p. 186.

³ Biblioteca Academiei Române [The Library of the Romanian Academy], Manuscripts collection, archive „Dr. Constantin Angelescu”, Varia 9, File X, (not numbered).

Așa cum s-a precizat mai sus, dosarul X face referire la problema învățământului minorităților. Cea mai mare parte a documentelor din acest dosar privește învățământul bulgar din Dobrogea Nouă. Sunt păstrate rapoarte ale revizorilor școlari, memorii privind deschiderea sau funcționarea unor școli, tablouri statistice, acte ce atestă construcția și inaugurarea noului sediu al Liceului Particular Bulgar din Silistra (19 mai 1935)¹, precum și o serie de documente ce au intrat pe filieră diplomatică și se înscriu în sfera de propagandă a revizionismului bulgar.

Scrisoarea cu caracter confidențial a revizorului școlar al județului Durostor, cu numărul de înregistrare 2731/2 octombrie 1922 face referire la funcționarea ilegală a Liceului Mixt și a Școlii primare particulare bulgare din Silistra. Ca urmare a vizitei făcute în acest județ, în ziua de 23 septembrie ministrul C. Angelescu a dat o serie de dispoziții, precum: liceul mixt să nu mai funcționeze în acea formă de organizare, școala primară să nu mai primească copii mai mici de 7 ani, care au obligația de a merge la grădiniță, numărul de elevi să nu-l depășească pe cel permis de lege, să aibă orar întreaga zi, așa cum se întâmplă la școlile de stat și să nu primească elevi de alte naționalități. Revizorul școlar raportează că dispozițiile ministrului nu au fost respectate, școala și liceul continuând să funcționeze în aceleași condiții. În scrisoare mai este menționat faptul că „e cert că școlile bulgare de azi sunt centre de propagandă streină scopurilor noastre”.² Liceul mixt bulgar nu se supune legilor statului român, elevii de aici nu dau examen de stat, își desfășoară orele în săli neîncăpătoare și neigienice și primește elevi de altă naționalitate, precum evrei, armeni și români, justificând că sunt bulgari. Documentul menționează cazul românului Vasile Florea, care apare în registrele școlare cu numele Vasilief, exemplu de bulgarizare. În concluzie, revizorul școlar își exprimă încrederea că Ministerul nu va mai avea toleranță față de încercările comunității bulgare de sfidare a legilor țării și că va lua hotărârea de a închide acest liceu mixt bulgar.³

Dintre cele 38 de documente cuprinse în Varia 9, Dosar X, unul se referă la cetățenii de origine germană. Inspectorul școlar al regiunii școlare Constanța trimite ministrului C. Angelescu un referat confidențial în data de 24 septembrie 1924 în care argumentează că cererea Ligii cetățenilor de origine germană din Dobrogea de înființare de școli cu predare în limba germană nu avea temei. Inspectorul susține că art. 7 din noua Lege vizează „noii cetățeni din teritoriile alipite, cari nu cunosc limba românească deloc”, nefiind cazul cetățenilor de

¹ Conform datelor cuprinse în „Enciclopedia României, vol. II. Țara Românească” apărută în 1938, în județul Durostor în 1934 funcționau două licee bulgare, unul de băieți și altul de fete și un gimnaziu mixt, p. 186.

² Biblioteca Academiei Române, Colecția manuscris, fond „Dr. Constantin Angelescu”, Varia 9, Dosar X, (nenumrotat).

³ *Ibidem*.

records with the name Vasilief, an example of Bulgarianization. In conclusion, the school reviewer is confident that the Minister will no longer be tolerant of the Bulgarian community's attempts to defy the laws of the country and that he will decide to close down this mixed Bulgarian high school.¹

Of the 38 documents contained in Varia 9, File X, one refers to the citizens of German origin. The school inspector of Constanța school district sends to Minister C. Angelescu a confidential report on September 24, 1924, arguing that the request of the League of citizens of German origin in Dobrogea to set up German teaching schools had no basis. The inspector argues that art. 7 of the new Law is aimed at "the new citizens of the new territories united, who do not know the Romanian language at all," not being the case of the citizens of German origin in Dobrogea who had settled here before the unification of the region with Romania.²

A document dated January 29, 1924 of Tulcea School Board states that in the county in 1918-1919 minority schools did not work, but the Lippovan religion was taught in 13 schools and the Muslim one in 11. In addition, two private Greek schools functioned in Sulina and two private Italian schools in the villages of Cataloi and Iacob Deal - Turcoaia.³

Regarding the education of children in the Muslim community, we mention in the archive of Dr. Constantin Angelescu the *Statute and Regulation of the Muslim Private Schools in Romania*, accompanied by a letter of introduction signed by four Muslim MPs and four muftis. In the letter, the preamble of the request regarding the private Muslim schools, the authors show their gratitude for the care given to them after the union of Dobrogea with the Country and for the freedoms they enjoyed in this context, but also reiterate their support given to Romania, since the time of the Congress in Constanta when they claimed "*with all the strength and warmth Romania's rights over the Quadrilateral, publicly declaring our strong will to remain under Romanian domination in a very critical and sensitive time for us, when the Paris Conference had not yet spoken the last word in this matter, ready to face all the consequences arising from such a decision.*"⁴

In this new political context, Muslim education had to be reformed. The Government of Romania endeavored to develop a comprehensive law to support minorities and, as a result, following a conference at which prominent members of

¹ *Ibidem*.

² *Ibidem*; vezi *Germanii dobrogeni – istorie și civilizație [The Germans in Dobrogea – History and Civilization]*, second revised edition (coord. prof. univ. dr. Valentin Ciorbea, dr. Corina-Mihaela Apostoleanu, dr. Olga Kaiter), Editura Ex Ponto, Constanța, 2014, passim.

³ Biblioteca Academiei Române [The Library of the Romanian Academy], Manuscripts collection, archive „Dr. Constantin Angelescu”, Varia 9, File X, (not numbered).

⁴ *Ibidem*.

origine germană din Dobrogea care se stabiliseră încă înainte de unirea regiunii cu România.¹

Un document datat 29 ianuarie 1924 al Revizoratului Școlar Tulcea menționează că nu au funcționat în anii 1918-1919 școli minoritare în județ, dar religia lipoveană s-a predat în 13 școli, iar cea musulmană în 11. În plus, funcționează două școli grecești particulare la Sulina și două școli italiene particulare în comunele Cataloi și Iacob Deal – Turcoaia.²

Referitor la învățământul copiilor din comunitatea musulmană, menționăm în arhiva Dr. Constantin Angelescu *Statutul și Regulamentul Școlilor Particulare Musulmane din România*, însoțit de o scrisoare de înaintare semnată de patru parlamentari musulmani și patru muftii. În cuprinsul scrisorii, preambul al solicitării privind școlile particulare musulmane, semnatarii își arată recunoștința pentru grija ce li s-a acordat după unirea Dobrogei cu Țara și pentru libertățile de care s-au bucurat în acest context, dar reiterează și sprijinul lor acordat României, încă de la momentul Congresului de la Constanța când au susținut „*cu toată tăria și cu toată căldura drepturile României asupra Cadrilaterului declarând în mod public voința noastră nestrămutată de a rămâne sub dominațiunea românească într-o vreme foarte critică și delicată pentru noi, când Conferința de la Paris nu-și spusese încă ultimul cuvânt în această chestiune, gata fiind să înfruntăm toate consecințele ce decurg de la o astfel de hotărâre*”.³

În acest nou context politic și învățământul musulman trebuia reformat. Guvernul României a depus efort în elaborarea unei legi cuprinzătoare, care să vină în sprijinul minorităților și, ca atare, în urma unei conferințe la care au fost invitați membri de seamă ai comunității pentru consultare, s-a dispus crearea unei comisii pentru a întocmi statutele și regulamentele de funcționare ale școlilor particulare musulmane. Textul elaborat de aceștia în cadrul comisiei întrunite la Siliștriu și București cuprinde 11 capitole privind înscrierea, structura anului școlar, conducerea școlii, arhiva, îndatoririle învățătorului, obligațiile școlarilor și sancțiunile, sistemul de notare, examenele și promovarea, festivitatea de închidere a anului școlar, certificatele de absolvire.⁴ În statut se stipulează că toate școlile musulmane sunt școli particulare, administrate de comunități; copiii vor urma doi ani de grădiniță, iar școala primară va avea cinci clase. Cursurile se predau în limba turcă, iar limba română, limba oficială, se învață în mod obligatoriu, începând cu clasa a II-a. Un inspector școlar este numit de către Comitetele

¹ *Ibidem*; vezi *Germanii dobrogeni – istorie și civilizație*, Ediția a II-a revizuită și adăugită (coord. prof. univ. dr. Valentin Ciorbea, dr. Corina-Mihaela Apostoleanu, dr. Olga Kaiter), Editura Ex Ponto, Constanța, 2014, passim.

² Biblioteca Academiei Române, Colecția manuscris, fond „Dr. Constantin Angelescu”, Varia 9, Dosar X, (nenumerotat).

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*.

the community were invited for consultation; a commission was set up to draw up statutes and regulations for the Muslim private schools. The text written by them in the commission meeting in Silistra and Bucharest comprises 11 chapters on the enrollment, the structure of the school year, the management of the school, the archive, the duties of the teacher, the obligations of the pupils and the sanctions, the ranking and examination system, the closing of the school year celebration, the graduation certificates.¹ The statute stipulates that all Muslim schools are private schools, administered by the communities; the children will attend two years of kindergarten and the primary school will have five grades. The lessons are taught in Turkish, and Romanian, the official language, is compulsory, starting with the second grade. A school inspector is appointed by the Muslim County Committees to inspect Muslim education in the respective county. For the Muslim students from the Romanian schools and high schools, the Romanian State will appoint two Muslim teachers, at the recommendation of the communities, to teach the following subjects: Turkish language, religion, the Koran and the history of Islam.²

A significant number of documents kept in “Dr. C. Angelescu” File reflects the state of education in the New Dobrogea. Regarding the constructions and school situations in this region, out of a total of 30 documents, contained in Varia 4, File XVIII, six concern Durostor County and 24 illustrate the situation in Caliacra County.

A document dated October 14, 1922 addressed to the Minister of Instruction and signed by the head teacher of the mixed primary school of the village of Carabaglar - Omurchioiu, Enidgea village, Caliacra County, presents the state of the construction of the school. The respective report comes as a result of Ministerial Order 74279/ 1922, which provides for the transmission of a weekly report on this subject. We find out that the work began on August 29, 1922, the place chosen being the empty land between the two villages, to be accessible to all students. The school was provided with 3 classrooms, a living room for the teacher, two more small rooms that also serve for living, a kitchen and a staff room. At the end of the report there is also a sketch of the school building.³

The construction picture of the school premises in 1922 gives us a clear picture for Turtucaia school district. Thus, there were schools “begun, completed and in operation” in Bazargic, Curugeachioi, Ezibei, Suiutciuc, Hasichioseler, in the village of Ceamurli in Carasular, in Ceamurlia-Mare in Duvan-Juvan village, Gurcov village, in Gargalâc, Spasova and Şab. Schools “*begun and roofed*” we find in Ghelengic, Başpunar village and in Hardali, Alexandria village. There are

¹ *Ibidem.*

² *Ibidem.*

³ *Ibidem*, Varia 4, File XVIII, (not numbered).

Județene musulmane pentru a inspecta învățământul musulman din respectivul județ. Pentru elevii musulmani de la școlile și liceele normale românești, Statul român va numi câte doi profesori musulmani, la recomandarea comunităților, pentru predarea disciplinelor limba turcă, religie, coran și istoria islamului.¹

Un număr semnificativ de documente păstrate în Fondul „Dr. C. Angelescu” reflectă situația învățământului din Dobrogea Nouă. Referitor la construcțiile și situațiile școlare din această regiune, dintr-un total de 30 de documente, cuprinse în Varia 4, Dosar XVIII, șase privesc județul Durostor și 24 ilustrează situația din județul Caliacra.

Un document datat 14 octombrie 1922 adresat ministrului Instrucțiunii și semnat de către învățătorul-diriginte al Școlii primare mixte a satului Carabaglar – Omurchioiu, comuna Enidgea, județul Caliacra, prezintă stadiul lucrărilor de construcție a școlii. Respectivul raport vine ca urmare a Ordinului de Ministru 74279/1922 ce prevede transmiterea unui raport săptămânal cu privire la acest subiect. Aflăm că lucrarea a început la 29 august 1922, locul ales fiind terenul viran dintre cele două sate, pentru a fi accesibil tuturor elevilor. Școala era prevăzută cu 3 săli de clasă, o cameră de locuit pentru învățător, încă două camere mici ce servesc tot pentru locuit, o bucătărie și o cancelarie. La finalul raportului figurează și o schiță a clădirii școlii.²

Tabloul de construcție a localurilor de școală în anul 1922 ne oferă o imagine clară pentru circumscripția școlară Turtucaia. Astfel, existau școli „începute, terminate și în funcțiune” în Bazargic, Curugeachioi, Ezibeiu, Suiutciuc, Hasichioseler, în satul Ceamurli din comuna Carasular, în Ceamurlia-Mare, sat Duvan-Juvan, comuna Gurcov, în Gargalâc, Spasova și Șabla. Școli „începute și acoperite” regăsim în satul Ghelengic, comuna Bașpunar și în satul Hardali, comuna Alexandria. Sunt și trei școli începute, dar fără acoperiș, la Aiorman, în satul Ienigea, comuna Carabalar și în satul Pcelarovo, comuna Armencuius.³

Majoritatea localurilor de școală aveau și locuință pentru director, numit în documente diriginte. Două aveau și alte încăperi. Cu excepția a trei școli (Aiorman, Spasova și Șabla) toate au fost construite și cu bani de la săteni, cu mențiunea că în cazul școlii din Șabla s-a prestat muncă în natură. Per total, pentru construcția școlilor din Turtucaia în anul 1922, s-au cheltuit 1.556.000 lei, bani proveniți în cea mai mare parte de la săteni (612.000 lei), apoi de la comună (273.000 lei), iar restul de la prefectură (213.000 lei). Trebuie menționat că sunt școli pentru care Prefectura jud. Durostor nu a dat niciun ban, altele pentru care

¹ *Ibidem.*

² *Ibidem*, Varia 4, Dosar XVIII, (nenumărat).

³ *Ibidem.*

also three schools begun, but without a roof, in Aiorman, in Ienigea, Carabalar villge and in Pcelarovo, Armencuius village.¹

Most of the school premises also had housing for the principal, called principal in documents. Two had other rooms. With the exception of three schools (Aiorman, Spasova and Șabla), all were built with money from the villagers as well, with the mention that in the case of the school in Șabla work was done instead. In total, for the construction of the schools in Turtucaia in 1922, 1,556,000 lei were spent, money mainly coming from the villagers (612,000 lei), then from the village (273,000 lei), and the rest from the prefect's institution (213,000 lei). It is worth mentioning that there are schools for which the Prefect's Institution of County Durostor did not give any money, others for which the village paid nothing, and the school in Curugeachioi was built exclusively from the villagers' money, specifying "*from the Turks and the landlord Chiru Tabacov*"² (Sic).

Several other documents present the situation of the school committees, their organization being due to the minister C. Angelescu, who knew how to urge the population and to determine it to be involved in the construction of the educational units. The document prepared by the Prefect's Institution of Constanta County in 1923 and signed by the Prefect N.T. Negulescu presents "The situation of the school buildings made by the school construction committees as well as the financial situation of these committees."³ Thus, we find out that major or maintenance repairs were done at 17 schools in Constanța region. The amount of money collected from the locals was 753,355.50 lei, of which 465,309.70 lei were spent. The rest of the money was to be spent in the next period to complete the repairs. We should mention that for the school in the village of I.C. Brătianu, Constanța County Prefect's Institution contributed 15,000 lei, and 8,000 lei came from the Forfeit House. The latter also supported the school in Tășaul with 2000 lei, while the school in Techirghiol received 15,000 from the Prefect's Institution of Constanța County. Eight schools in Cernavodă were also repaired from the locals' money, through school committees. The total amount collected from the locals was 267,101.20 lei. Of these, the school in the village of Boascic was built from the money of the locals, to which were added 19,000 lei from the Prefect's Institution of Constanta county, 10,000 from the Forfeit House, and 11,900 lei "*from other authorities or persons*."⁴ The school in the village of Ivrinez Mare also benefited from 15,000 from the Forfeit House. Five schools were rebuilt in Medgidia region, three were radically repaired, and 12 had minor repaired. For these, 826,369.05 lei were collected from the locals and 27,000 from the Prefect's Institution of Constanța County, distributed to the schools in the villages Alacap, Cobadin, Idris-Cuius and Alibeiceair.⁵

¹ *Ibidem*.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*, Varia 4, File XVIII, (not numbered).

⁵ *Ibidem*.

comuna nu a plătit nimic, iar Școala din Curugeachioi a fost construită exclusiv din banii sătenilor, cu precizarea „*de la Turci și moșierul Chiru Tabacov*”.¹ (sic)

Alte câteva documente prezintă situația Comitetelor școlare, organizarea lor datorându-se ministrului C. Angelescu, care a știut să antreneze populația și să o determine să se implice în construcția unităților de învățământ. Documentul întocmit de Prefectura județului Constanța în anul 1923 și semnat de Prefectul N.T. Negulescu prezintă „Situația clădirilor școlare făcute de comitetele școlare de construcție precum și situația financiară a acestor comitete”.² Astfel, aflăm că s-au făcut reparații capitale sau de întreținere la 17 școli din plasa Constanța. Suma de bani strânsă de la localnici a fost de 753.355,50 lei, din care s-au cheltuit 465.309,70 lei. Restul de bani urmau a fi cheltuiți în perioada următoare pentru finalizarea reparațiilor. Menționăm că pentru școala din satul I.C. Brătianu, Prefectura județului Constanța a contribuit cu suma de 15.000 lei, iar 8000 lei au venit de la Casa de Gaj. Aceasta din urmă a mai susținut și școala din Tașaul cu 2000 lei, în timp ce școala din Techirghiol a mai primit 15.000 de la Prefectura județului Constanța. Opt școli din Plasa Cernavodă au fost și ele reparate din banii localnicilor, prin intermediul Comitetelor școlare. Suma totală strânsă de la localnici a fost 267.101,20 lei. Dintre acestea, școala din satul Boascic, comuna Boascic, a fost construită din banii localnicilor, la care s-au adăugat 19.000 lei de la Prefectura județului Constanța, 10.000 de la Casa de Gaj, și 11.900 lei „*de la alte autorități sau persoane*”.³ Școala din satul Ivrinez Mare a beneficiat și ea de 15.000 de la Casa de Gaj. În Plasa Medgidia au fost reconstruite cinci școli, trei au fost reparate radical, iar la 12 s-au făcut reparații de întreținere. Pentru acestea s-au strâns 826.369,05 lei de la localnici și 27.000 de la Prefectura județului Constanța, distribuiți școlilor din satele Alacap, Cobadin, Idris-Cuius și Alibeiceair.⁴

Pentru a completa informațiile privind modul în care își desfășurau activitatea comitetele școlare de construcție, prezentăm copie a raportului nr. 2959/8.05.1923, înaintat Ministerului Instrucțiunii Publice. Semnatarul raportului, prefectul N.T. Negulescu, comunică faptul că au fost stabilite contribuțiile bănești pe care localnicii să le doneze la fondul necesar pentru construcția școlilor. Sumele au fost stabilite pentru „*diversele categorii de cetățeni și comercianți fără însă a da o formă de obligativitate acestor contribuțiuni*”.⁵ (sic) De exemplu, fiecare cârciumă din mediul rural ce vinde diverse băuturi să contribuie cu 1000 lei, iar cârciumile ce comercializează numai vin să contribuie cu 500 lei. 100 lei era suma propusă pentru cei ce solicitau și obțineau o autorizație de comerț, 40 lei

¹ *Ibidem.*

² *Ibidem.*

³ *Ibidem*, Varia 4, Dosar XVIII, (nenumerotat).

⁴ *Ibidem.*

⁵ *Ibidem.*

In order to complete the information regarding the way in which the school construction committees performed, we present a copy of the report no. 2959 / 8.05.1923, submitted to the Ministry of Public Instruction. The author of the report, the prefect N.T. Negulescu, announces that money contributions that the locals had to donate to the necessary funds for the construction of schools were established. The amounts were established for “*the various categories of citizens and traders without giving any compulsory form to these contributions*”¹ (Sic). For example, each pub in the rural area that sells various drinks contribute 1000 lei, and the pubs that sell only wine contribute 500 lei. 100 lei was the amount proposed for those who applied for and obtained a trade license, 40 lei for those who applied for a gun permit, 50 lei for each cereal wagon sold and 10 lei each for obtaining an “identity card,” a “ticket for the sale of cattle” or for the authorization of a holiday.² At the end of the report, the prefect estimates that in this way, nearly 1,000,000 lei would be collected in the budget of the school committees, an important contribution to school construction.

A significant number of documents representing reports, presentations, information, situations and statistics, submitted to Minister Constantin Angelescu, highlights the special care for this region, for the implementation of the legislation and the proper functioning of the education system. In this regard, he also issued a ministerial order requesting to be informed periodically about the situation of school constructions.

In conclusion, the present article proposes an overview of the unique documents kept in “Dr. C. Angelescu” File. Researching the 127 sources, we structured them thematically, illustrating each topic with a brief presentation of the relevant documents.

The minister Dr. Constantin Angelescu was anchored in the evolution of Dobrogea education, proof being also these original documents kept in the personal archive. Therefore, the main topics that concerned him were school constructions with statistical information and data, the functioning of the schools, school population, the education of minorities, private education, documents that draw up the situation of the education during the interwar period in the counties of Constanta, Tulcea, Durostrea Kaliakra. The information from this file, in conjunction with other sources, allows us to know the evolution of pre-university education in Dobrogea. Constantin Angelescu was, without a doubt, a prominent personality of the interwar period, leaving the imprint of his creativity in the trans-Danubian region.”³

In Constanța, from the fourth decade of the 20th century, a street was named Dr. Constantin Angelescu, and from 2009 the Gymnasium School no. 11 received the name of the minister, proof of the recognition of his merits in the development of education in Constanta.

¹ *Ibidem.*

² *Ibidem.*

³ For the achievements of Dr. Constantin Angelescu in the field of pre-university education, see Dr. C. Angelescu, *Evoluția învățământului primar și secundar în ultimii douăzeci de ani [The Evolution of Primary and Secondary Education in the Last 20 Years]*, in *Revista generală a învățământului [The General Review of Education]*, year XXVIII, No. 5-6, May-June 1940.

pentru cei ce solicitau un permis de port armă, 50 lei de la fiecare vagon de cereale vândut și câte 10 lei pentru obținerea unui „bilet de identitate”, „bilet de vânzare de vite” sau pentru autorizația unei serbări.¹ În finalul raportului, prefectul estimează că în acest mod s-ar strânge la bugetul comitetelor școlare aproape 1.000.000 lei, o contribuție importantă la construcțiile școlare.

Un număr însemnat de documente reprezentând rapoarte, dări de seamă, informări, situații și statistici, înaintate ministrului Constantin Angelescu, relevă grija deosebită pentru această regiune, pentru implementarea legislației și buna funcționare a sistemului de învățământ. În acest sens, a emis și un ordin de ministru prin care solicita să fie informat periodic cu privire la situația construcțiilor școlare.

În concluzie, articolul de față propune o prezentare generală a documentelor inedite păstrate în Fondul „Dr. C. Angelescu”. Cercetând cele 127 de izvoare, le-am structurat din punct de vedere tematic, ilustrând fiecare temă printr-o scurtă prezentare a documentelor relevante.

Ministrul Dr. Constantin Angelescu a fost ancorat în evoluția învățământului dobrogean, dovadă fiind și aceste documente originale păstrate în arhiva personală. Așadar, temele principale care l-au preocupat au fost construcțiile școlare cu informații și date statistice, modul de funcționare al școlilor, populația școlară, învățământul minorităților, învățământul particular, documente ce creionează situația învățământului în perioada interbelică în județele Constanța, Tulcea, Durostor și Caliacra. Informațiile din acest fond, corelat cu alte surse, permit cunoașterea evoluției învățământului preuniversitar din Dobrogea. Constantin Angelescu a fost, fără îndoială, o personalitate marcantă a perioadei interbelice, lăsându-și amprenta creativității sale și în regiunea transdunăreană.²

La Constanța, din deceniul patru al secolului XX, o stradă purta numele Dr. Constantin Angelescu, iar din anul 2009 Școala Gimnazială nr. 11 a primit numele ministrului, dovadă a recunoașterii meritelor sale în dezvoltarea învățământului constănțean.

¹ *Ibidem.*

² Pentru realizările în domeniul învățământului preuniversitar ale dr. Constantin Angelescu, vezi Dr. C. Angelescu, *Evoluția învățământului primar și secundar în ultimii douăzeci de ani*, în *Revista generală a învățământului*, Anul XXVIII, Nr. 5-6, mai-iunie 1940.